

виробництва, а включають рівень інвестицій в економіку промисловості, рівень структурної перебудови тощо;

- ефективно управління потенціалом СЕС безпосередньо пов'язано з усіма компонентами розвитку системи і тим середовищем, у якому воно існує, тому відсутність позитивних і довгострокових ефектів (результатів) хоча б в одній із взаємозалежних сфер свідчить про наявність негативних тенденцій, здатних надалі звести нанівець наявні позитивні зміни;

- адекватність реакції СЕС на трансформацію економічних відносин.

Певна сукупність (система) компонентів, пов'язаних між собою потоками речовини, енергії та інформації, що територіально структурується, отримала назву «соціально- економічна система» (СЕС), яка просторово може мати значний діапазон масштабів – від глобального до регіонального (країна, частина країни, область). На нашу думку, сутнісна характеристика СЕС, завдання, що в них виникають та вирішуються на підставі Концепції сталого розвитку, є адекватним для різних рівнів їх дослідження, тому далі будемо використовувати цю категорію без визначення її рівня [3].

Механізм управління потенціалом СЕС повинен являти собою гнучку систему, що буде змінюватися, пристосовуючись до ринкової економіки, забезпечуючи ефективність діяльності СЕС.

Таким чином, дія законів ринкової економіки значно змінила сутність управління, що в свою чергу потребує розробки методів, що забезпечують сталий розвиток СЕС.

Список використаних джерел:

1. Бир С. Кибернетика и управление производством. – М., 1965.- 358 с.
2. Плюта В. Сравнительный многомерный анализ в экономическом моделировании: Пер. с польск. В.В. Иванова. – М.: Финансы и статистика, 1989. –175с.
3. Солоха Д.В. Формирование и реализация инновационного потенциала в условиях устойчивого развития промышленного региона. Монография. Донецк. : СПД Куприянов, 2010. – 612 с.

УДК 502.13:502.174:669.721

ЩОДО ПИТАННЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПІДРЯДНИКАМИ У НАФТОГАЗОВОМУ КОМПЛЕКСІ УКРАЇНИ

Г. С. Степанюк, О. С. Степанюк

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
e-mail: gallistep@gmail.com, stepoljas@gmail.com*

Управління соціальними та екологічними аспектами діяльності в ланцюжку підрядників є ключовою проблемою управління для нафтогазових компаній і підприємств. Ця проблема може розглядатися як всередині, так і поза межами сфери контролю і впливу компанії, яка наймає підрядників, що

залежить від культури бізнесу та керівництва компанії. Що стосується міжнародних транснаціональних компаній, то у них чітко визначені сфери, які вони можуть безпосередньо контролювати у своїх підрядниках, на які здійснювати вплив і сфери, які знаходяться за межами сфери їхнього впливу.

На основі проаналізованих практичних аспектів виконання підрядних робіт в нафтогазовому комплексі України та окреслених у роботі [1, с. 658] основних проблем в управлінні підрядниками в частині соціально-екологічних впливів галузі узагальнено найкращий досвід роботи нафтогазових компаній і запропоновано рекомендації з підвищення ефективності управління підрядниками в частині мінімізації соціально-екологічних впливів у таких аспектах діяльності як: підготовка та проектування виконання робіт, проведення тендерів та укладання контрактів, контроль та моніторинг результатів роботи підрядників, підготовка звітності компанії-оператора. Також ці пропозиції і рекомендації можуть бути використані державними і громадськими організаціями, які працюють над підвищенням екологічної безпеки і соціальної відповідальності нафтогазового сектора. Громадські організації повинні активніше взаємодіяти з компаніями-операторами з питань ефективності діяльності підрядників і субпідрядників.

На етапі підготовки і проектування діяльності важливо забезпечити:

1. Розвиток співробітництва з місцевими органами влади, освітніми установами та бізнес-спільнотою з питань підвищення кваліфікації співробітників місцевих підприємств. Компанії можуть укласти угоди з регіональними або місцевими адміністраціями, що стосуються найму на роботу місцевої робочої сили і контрактів з місцевими підприємствами (однак при цьому повинна бути гарантія, що компанії-оператори не будуть наймати фірми «за протекцією»).

2. Фінансування програм підготовки місцевої робочої сили і підприємств, включаючи освітні програми за стандартами соціальної та екологічної відповідальності. Такі освітні програми доцільно проводити в кооперації з місцевими адміністраціями.

На етапі проведення тендерів та укладання контрактів з підрядниками рекомендації стосуються таких важливих питань:

1. Зробити процес проведення тендерів більш відкритим і прозорим (наприклад, публікація інформації на веб-сайтах компанії або в місцевій пресі).

2. Включати вимоги в галузі охорони здоров'я та умов праці, соціального і екологічної безпеки в процес попередньої оцінки та в умови тендерів.

3. Включати до контрактів, що укладаються з підрядниками, поряд з проектною документацією (тобто технічними вимогами) принципів добровільних міжнародних корпоративних стандартів.

4. Своєчасне виконання екологічного аудиту території, «Оцінки впливів на навколишнє середовище» (ОВНС) до обговорення умов та підписання контракту з підрядником.

5. Збалансувати вартість і графік робіт з соціальними, екологічними та іншими витратами, щоб уникнути диспропорцій. При цьому зарезервувати

статті бюджету, що спрямовуються на вирішення соціальних та екологічних проблем.

6. Забезпечити навчання і підготовку підрядників, з огляду на всі соціальні та екологічні аспекти проекту і стандарти компанії.

Для забезпечення ефективного контролю та моніторингу діяльності підрядників необхідно:

1. Забезпечити організацію постійно діючого регіонального, локального та об'єктового екологічного моніторингу.

2. Сформувані достатні та ефективні управлінські ресурси на місцях, виключити плутанину, часто створювану численними структурами, які керують і ведуть моніторинг роботи місцевих субпідрядників.

3. Проводити навчання та підготовку щодо підвищення якості роботи підрядників у відповідності з найвищими міжнародними стандартами, які включають і організацію контролю за субпідрядниками.

4. Впроваджувати механізми зворотного зв'язку, щоб підрядник мав можливість впливати на ухвалення рішень в галузі планування та реалізації проекту.

5. Включити розділ роботи з підрядниками в політику компанії в частині прозорості та боротьби з корупцією.

Щодо організації звітності компаній-операторів та питань забезпечення принципів прозорості необхідно вести роботи з підсилення таких робіт:

1. Включити показники з охорони здоров'я, праці та навколишнього середовища в загальні показники компанії-оператора при складанні звітів у державні контролюючі органи та акціонерам.

2. Впроваджувати використання операторами і підрядниками стандартів «Глобальної ініціативи зі звітності» (GRI).

3. Включати більше інформації за показниками роботи підрядників в корпоративні звіти компаній-операторів.

4. Сприяти більшій взаємодії підрядників і субпідрядників з представниками громадських організацій, у тому числі залученню підрядників у громадські консультації за проектом.

5. Проводити громадські слухання у кожному населеному пункті та постійна роз'яснювальна робота для місцевого населення. А також забезпечити навчання підрядників і субпідрядників з навичок роботи з місцевим населенням.

6. Контролювати ефективність виконання процедур, що забезпечують можливості подавати скарги та пропозиції щодо роботи підрядників і субпідрядників.

Тільки тоді буде забезпечений екологічно безпечний сталий розвиток території та безпека життєдіяльності населення. Крім того, важливим елементом ефективної діяльності є затвердження українськими компаніями екологічної політики на основі європейських стандартів та принципів, прийняття Кодексів корпоративної етики та розгорнутих Положень про службу екологічної та радіаційної безпеки, що сприятиме підвищенню рівня

сформованого механізму управління підприємствами нафтогазового комплексу у взаємодії з їхніми підрядниками та субпідрядниками.

Важливо також наголосити те, що ефективне управління системою підрядних робіт вимагає набагато більше, ніж просто наявність корпоративних стандартів. Адже наявність таких стандартів не визначає відповідальності за їх виконання на всьому ланцюжку підрядних робіт. Хоча компанії-оператори можуть не нести юридичну відповідальність за діяльність своїх підрядників, вони завжди несуть моральну відповідальність за виконання своїх власних принципів та дотримання положень культури ведення бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Степанюк Г.С. Управління підрядниками у нафтогазовій галузі як фактор екологічної безпеки [Електронний ресурс] / Г.С. Степанюк, О.С. Степанюк // Економіка та суспільство. – 2017. – №9. – Режим доступу до журналу: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal-9>

УДК 658.5

АУТСОРСИНГ ТА ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ НА НАФТОГАЗОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

І. В. Федорович, І. Б. Запужляк

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
e-mail: oprv@nung.edu.ua*

В умовах глобалізації та трансформації економічних процесів, посилення конкуренції на внутрішніх та світових ринках, світової фінансової кризи сучасна система управління газотранспортними підприємствами потребують постійної оптимізації та розвитку, що вимагає необхідність використання нових методів організації процесу управління, застосування інноваційних видів діяльності та оптимізації процесу виробництва.

Сьогодні, в умовах зростання конкурентної боротьби на міжнародному ринку, кризовий стан паливно-енергетичного комплексу України, ядром якої є газотранспортна система України, обумовлює зниження конкурентоспроможності підприємств національної промисловості. Структурні перетворення у газотранспортній системі України, зміни структури і функцій як центрального апарату, так і дочірніх компаній, підприємств і акціонерних товариств, що входять до складу Національної акціонерної компанії “Нафтогаз України”, чітке розмежування функцій між існуючими і нещодавно створеними підприємствами, діяльність яких направлена на видобування, транспортування, збереження та реалізації природного газу, направлені на підвищення прибутковості ГТС, її інвестиційної привабливості не дали необхідних результатів. Адекватна перебудова внутрішнього середовища газотранспортних підприємств повинна, поряд із оновленням виробничої бази, передбачати підвищення їх загального управлінського потенціалу. Як свідчить практика, саме стан організаційно-управлінських чинників є найбільш слабкою ланкою в